

Q.P. Code : 00000498

[Time: 2½ Hours]

[Marks : 75]

Please check whether you have got the right question paper.

- N.B:
1. All questions are **compulsory**.
  2. All questions carry **equal marks**.
  3. **Figures** to the **rights** indicate **full marks**.

Q.1 A) Fill in the blanks with appropriate word and rewrite the sentence (**Any Eight**) : **(08)**

- 1) The NSS was started in the year _____.
- 2) The motto of NSS is _____.
- 3) The NSS regional center of Maharashtra is located at _____.
- 4) Inequality between male and female called _____.
- 5) Demand of separate state is an output of _____.
- 6) Nuclear family is the characteristic of _____ society.
- 7) Article 341 in Indian constitution relates to _____.
- 8) The web of social relationship is called _____.
- 9) The world environment day is celebrated on _____.
- 10) The sex ration of India in 2011 census is _____.

B State whether the following statement are true or false (**Any Seven**) : **(07)**

- 1) National integration camps are organized for cultural exchange.
- 2) The NSS cell of Mumbai University located at vidyanagari.
- 3) The slogan unity in diversity was popularized by Jawaharlal Nehru.
- 4) Violence against women is gender related issue.
- 5) 1st December is known as world AIDS Day.
- 6) Each enrolled volunteer should participate at least one seven day's special residential camp in two years.
- 7) The First backward class commission was established under the chairmanship of Kaka Kalekar.
- 8) Caste is closed class.
- 9) Inclusion of marginal in development process is called inclusive development.
- 10) Right to property is detected by 43rd amendment of Indian Constitution.

Q. 2 Explain in detail the objectives of NSS. **(15)**

OR

Q. 2 a) Write the meaning of NSS motto and symbol. **(08)**

b) Write brief note on community based programme. **(07)**

Q. 3 Define society. Explain the characteristics of society. **(15)**

OR

Q. 3 a) Write a brief note on "Gender Inequality in India". **(08)**

b) Attempt a review of water disputes in India. **(07)**

Q.P. Code : 00000498

- Q. 4** Write an essay on “Right to equality” in Indian Constitution. **(15)**
- OR**
- Q. 4 a)** Explain the concept of social justice. **(08)**
b) Write the features of inclusive growth. **(07)**
- Q. 5** Discuss various types of yoga. **(15)**
- OR**
- Q. 5 a)** Attempt a review of communalism in India after Independence. **(08)**
b) Write a brief note on “Personality Development”. **(07)**

Q.P. Code : 00000498

(मराठी रुपांतर)

[वेळ : २½ तास]

[मार्क : ७५]

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
3) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र. १ अ) रिकाम्या जागा योग्य शब्दाने भरून ती वाक्ये पुन्हा लिहा (कोणतेही आठ) :

(०८)

- १) _____ या वर्षात राष्ट्रीय सेवा योजनेची सुरुवात झाली.
- २) _____ या राष्ट्रीय सेवा योजनेचे ब्रीदवाक्य आहे.
- ३) महाराष्ट्राचे राष्ट्रीय सेवा योजनेचे प्रादेशिक कार्यालय _____ येथे आहे.
- ४) स्त्री आणि पुरुषांमधील विषमतेस _____ म्हणतात.
- ५) स्वतंत्र राज्याची मागणी हे _____ चे फलित आहे.
- ६) विभक्त कुटुंब हे _____ समाजाचे वैशिष्ट्य आहे.
- ७) भारतीय संविधानाचे कलम ३४१ हे _____ शी संबंधित आहे.
- ८) सामाजिक संबंधांच्या जाळ्यास _____ म्हटले जाते.
- ९) जागतिक पर्यावरण दिवस _____ रोजी साजरा केला जातो.
- १०) जनगणना २०११ मधील भारताचे लिंग प्रमाण _____ इतके आहे.

ब) खालील विधाने सत्य कि असत्य ते सांगा (कोणतेही सात) :

(०७)

- १) राष्ट्रीय एकात्मता शिबिराचे आयोजन सांस्कृतिक देवाणघेवाणीसाठी केले जाते.
- २) मुंबई विद्यापीठाचे राष्ट्रीय सेवा योजनेचे मुख्य कार्यालय विद्यानगरी येथे आहे.
- ३) विविधतेतील एकता हे घोषवाक्य जवाहरलाल नेहरू यांनी प्रसिद्ध केले.
- ४) स्त्रियांविरुधी हिंसा हा लिंगभाव संबंधित विषय आहे.
- ५) १ डिसेंबर हा दिवस जागतिक एड्स दिन म्हणून ओळखला जातो.
- ६) प्रत्येक प्रवेशित स्वयंसेवकाने दोन वर्षांच्या कालखंडात किमान एका सात दिवशीय निवासी शिबिरात सहभागी झाले पाहिजे.
- ७) पहिला मागासवर्गीय आयोग काका कालेलकर यांच्या अध्यक्षतेखाली स्थापन करण्यात आला.
- ८) जात हा बंद वर्ग आहे.
- ९) विकास प्रक्रियेतील वंचित समवेशनास समावेशक विकास असे म्हणतात.
- १०) भारतीय संविधानाच्या ४३व्या दुरुस्तीमध्ये संपत्तीचा अधिकार वगळण्यात आला आहे.

Q.P. Code : 00000498

- प्र. २ राष्ट्रीय सेवा योजनेची उद्दिष्टे सविस्तर स्पष्ट करा. (१५)
- किंवा
- प्र. २ अ) राष्ट्रीय सेवा योजनेचे बोधवाक्य आणि चिन्ह यांचा अर्थ लिहा. (०८)
- ब) समुदाय आधारित कार्यक्रम यावर थोडक्यात टीप लिहा. (०७)
- प्र. ३ समाजाची व्याख्या सांगून समाजाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा. (१५)
- किंवा
- प्र. ३ अ) भारतातील लिंगभाव विषमता यावर टीप लिहा. (०८)
- ब) भारतातील पाणी कलहाचा आढावा घ्या. (०७)
- प्र. ४ भारतीय संविधानातील 'समतेचे अधिकार' यावर निबंध लिहा. (१५)
- किंवा
- प्र. ४ अ) सामाजिक न्याय संकल्पना स्पष्ट करा. (०८)
- ब) समावेशक वृद्धीची वैशिष्ट्ये लिहा. (०७)
- प्र. ५ योगाच्या विविध प्रकारांची चर्चा करा. (१५)
- किंवा
- प्र. ५ अ) स्वतंत्रोत्तर भारतातील जमातवादाचा आढावा घ्या. (०८)
- ब) 'व्यक्तीमत्त्व विकास' यावर थोडक्यात टीप लिहा. (०७)